

2013-01-29

Dnr: 12/02211

Yttrande

Kulturdepartementet
103 33 StockholmE-post: registrator@culture.ministry.se

Yttrande över betänkandet

Nya villkor för public service SOU 2012:59

Ert dnr KU2012/1365/MFI

Myndigheten för radio och tv har i huvudsak inget att erinra mot utredningens förslag.

I fråga om granskningsnämndens uppdrag (4.1.4) bifogas ett särskilt yttrande från granskningsnämnden för radio och tv.

Myndigheten vill dessutom i detta sammanhang peka på ett förhållande som rör myndighetens möjlighet att begära in referensfiler av leverantörer av beställ-tv och har därför till detta remissvar fogat ett sådant avsnitt.

Tydligare sändningstillstånd och redovisningar (4.1.2 och 10.1.2)

Myndigheten är positiv till förslaget att sändningstillstånden tydliggörs så att strukturen blir mer logisk, överlappningar undviks och användningen av vissa begrepp blir mer enhetlig. Myndigheten anser att det är önskvärt att definitioner av centrala begrepp i möjligaste mån framgår redan av sändningstillstånden och att den logiska struktur man vill åstadkomma i sändningstillstånden i motsvarande mån avspeglas i strukturen i programbolagens public service-redovisningar.

Kärnverksamhet och kompletterande verksamhet (4.1.3)

Det är avgörande att kunna skilja på den verksamhet som regleras i sändningstillstånden och annan verksamhet eftersom endast programverksamheten som bedrivs i marksänd tv och radio kan tillgodoräknas vid bedömningen av om bolagen uppfyllt sina skyldigheter enligt sändningstillstånden. Mot bakgrund av de olika innebörder begreppen kärnverksamhet och kompletterande verksamhet kommit att få, delar myndigheten kommitténs bedömning att begreppen bör tas bort och ersättas på det sätt kommittén föreslår. Myndigheten anser det också angeläget att det ställs krav på bolagen att i sina public serviceredovisningar tydligt särskiljer dessa verksamheter.

Ett bredare speglingsuppdrag (4.8.3)

Kommittén bedömer att SR och SVT även fortsatt bör ha ett villkor om decentraliserad organisation. Myndigheten anser dock att det inte på ett tydligt sätt framgår om kommittén menar att 55-procentsvillkoret bör slopas eller behållas.

Att nå publiken – särskilt om tv-sändningar (5.6.5)

Kommittén konstaterar att eftersom text-tv-sändningar nu är tillståndspliktiga bör kravet på att UR och SVT ska sända text-tv tas bort från anslagsvillkoren och i stället införas i sändningstillstånden. Myndigheten saknar här en diskussion i betänkandet om vilka krav som ska ställas på text-tv-sändningarna. Regeringen behöver därför tydliggöra om flertalet krav eller endast vissa villkor i sändningstillstånden ska gälla för UR:s och SVT:s text-tv.

Nya krav för tillgänglighetstjänster (5.7)

Kommittén föreslår att omfattningen av skyldigheterna för SVT och UR att tillgängliggöra sina program för personer med funktionsnedsättning ska anges i kvoter och att nivån på dessa *minst* bör uppgå till de kvoter som Myndigheten för radio och tv i beslut ålagt för vissa av TV4 AB:s programtjänster. Myndigheten för radio och tv anser att kraven generellt sett bör vara *högre* för SVT och UR än för de kommersiella programföretagen (se även prop. 2009/10:115, s. 134).

I betänkandet uppges att ”hörbarhet är den enda insats för ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning som även berör SR” (s. 193). Av SR:s sändningstillstånd framgår emellertid att SR *både* har krav att prioritera god hörbarhet *och* att beakta behoven hos personer med funktionsnedsättning, jmf 15 § första stycket i sändningstillståndet.

SR ska beakta behoven hos personer med funktionsnedsättning. Ambitionsnivån när det gäller möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att tillgodogöra sig SR:s utbud ska höjas och tillgängligheten förbättras i syfte att arbeta mot det långsiktiga målet att hela utbudet görs tillgängligt för alla medborgare. Tillgängligheten till program för barn och unga ska prioriteras särskilt. SR ska fortsatt prioritera god hörbarhet, bl.a. genom att vid utformningen av sändningarna beakta att bakgrundsljud kraftigt kan försämra möjligheten för personer med hörselnedsättning att ta del av utbudet.

Granskningsnämnden utgår i sina bedömningar från detta tvådelade villkor. Tillgänglighetskravet avser å ena sidan insatser för att göra program tillgängliga för personer med funktionsnedsättning, medan hörbarhet är en innehållsfråga. Som exempel på hur kraven i villkoret tillämpas kan nämndens bedömning av SR:s public serviceredovisning för 2011 ges där nämnden ansåg att SR inte hade uppfyllt kraven på att särskilt prioritera tillgängligheten till program för barn och unga med funktionsnedsättning, men att bolaget uppfyllt kravet på att prioritera god hörbarhet.

En samlad reglering av radio och tv i allmänhetens tjänst (9.3)

Myndigheten tillstyrker förslaget om ytterligare utredning av ändringar i yttrandefrihetsgrundlagen för att möjliggöra en samlad reglering av hela verksamheten radio och tv i allmänhetens tjänst. Myndigheten välkomnar vidare att det tydliggörs vilka uppgifter som kan läggas på granskningsnämnden för radio och tv med stöd av 7 kap. 4 § yttrandefrihetsgrundlagen.

Ytterligare utredningar av ändringar av YGL bör även omfatta tillgänglighetstjänster i beställ-tv
I betänkandet hänvisas till de lagändringar som gjorts för att kunna ställa krav på tillgängliggörande även i trådsändningar (s. 291). Myndigheten för radio och tv anser att den utredning av YGL som föreslås för att göra en samlad reglering av radio och tv i allmänhetens tjänst möjlig också borde omfatta frågan om beställ-tv som tillhandahålls genom tråd skulle kunna omfattas av skyldigheten att tillgängliggöra program för personer med funktionsnedsättning. Myndigheten anser att det finns anledning att stärka möjligheterna för alla att ta del av beställ-tv och att det bör kunna ställas krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning även när det gäller beställ-tv som tillhandahålls genom tråd.

En tydligare reglering och redovisning av programföretagens sidoverksamheter (9.5.5 och 10.1.4)

Myndigheten välkomnar förslaget om ett förtydligande av vad som avses med sidoverksamheter. Kommittén föreslår dock att programföretagen ska finna former för den redovisning som krävs i dialog med granskningsnämnden. Myndigheten anser i stället att villkoret om sidoverksamheter bör, precis som övriga villkor, utformas så att det står klart vad som krävs för att redovisa hur villkoret uppfyllts.

Digitalradio

Olika tekniker för radiodistribution (11.4)

Myndigheten delar kommitténs bedömning att distribution via marknätet är central för radiosändningar och har fördelar framför andra distributionsformer genom sin mobilitet, möjlighet att sända till många samtidigt och dess yttäckning. Tillgängliggörande via andra distributionsformer är dock ett viktigt komplement (se även strategi för Myndigheten för radio och tv:s tillståndsgivning för digital kommersiell radio, sid. 10).

Genomförande av en digitalisering (11.9)

I den pågående tillståndprocessen för digital kommersiell radio utgår myndigheten från att den digitala kommersiella radion ska vara marknadsdriven och avser därför att i enlighet med myndighetens strategi för tillståndsgivning för digital kommersiell radio basera eventuella täckningskrav på de sökandes egna bedömningar om lämplig utbyggnadstakt.

Kommittén menar att SR och de kommersiella programbolagen ska samverka kring utbyggnaden genom att till exempel bygga ut i samma områden samtidigt. I betän-

kandet påtalas att branschen anser att den digitala kommersiella radion har en stor svaghet i att den inte är synkroniserad med en public service-lansering.

Det är viktigt med en samverkan mellan SR och de kommersiella aktörerna vid val av teknisk standard och EPG (elektronisk programguide). Vad gäller samverkan i utbyggnadstakten bör dock poängteras att SR redan i dag sänder digitalradio i fyra områden i Sverige; Stockholm, Göteborg, Malmö och Luleå. Dessa sändningar når cirka 35 procent av befolkningen. Dessa områden får typiskt sett även anses intressanta för den digital kommersiella radion att inleda sina sändningar i. På så sätt kan en utbyggnad till viss del redan anses vara samordnad. Alltför ingående samverkan om utbyggnadstakten skulle kunna innebära en lång förskjutning av sändningsstarten för den kommersiella radion med hänsyn till den mycket längre process som gäller för SR. Innan sändningar inleds i större skala än i dag måste SR avvakta dels den politiska hanteringen, dels den upphandling som SR behöver göra om vem som ska sköta utsändningarna. Det kan inte heller anses vara aktuellt att SR ska dela mux med de kommersiella aktörerna.

Informationsarbetet vid en eventuell nedsläckning

Vid ett beslut om nedsläckning av det analoga nätet är det viktigt att alla som berörs av övergången informeras på ett bra sätt. Kommittén menar att Myndigheten för radio och tv kan spela en viktig roll i informationsarbetet. Myndigheten är positiv till att ta en aktiv del i denna informationsprocess.

Uppdrag att se över närradions fortsatta sändningar

Myndigheten för radio och tv är positiv till att åta sig uppdraget att tillsammans med Post- och telestyrelsen utreda och presentera en lösning för närradions fortsatta sändningar.

Användning av rundradiospektrum

Regeringen har avsatt frekvensutrymme för digitalradio som motsvarar fyra muxar. Även om inte allt frekvensutrymme kommer att utnyttjas inom de närmaste åren får det ändå anses vara värdefullt att avvakta en lansering av SR:s digitala sändningar innan man överväger en eventuell annan användning av utrymmet, exempelvis distribution av marksänd tv.

Myndighetens möjlighet att begära inspelningar av program från beställ-tv-leverantörer

Myndigheten för radio och tv vill i samband med detta remissvar påtala ett förhållande som rör myndighetens möjlighet att begära inspelningar från leverantörer av beställ-tv.

Myndigheten för radio och tv bedömer att leverantörer av beställ-tv inte omfattas av skyldigheten att spela in program. Därmed kan myndigheten inte heller begära att beställ-tv-leverantörer lämnar in inspelningar av program. Myndigheten anser att detta omgående bör ses över.

Skyldigheten att lämna in en inspelning

Enligt 16 kap. 11 § radio- och tv-lagen ska den som spelat in ett program i enlighet med 5 kap. 3 § lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden (tillämpningslagen) på begäran lämna in en sådan inspelning till Myndigheten för radio och tv. Av 5 kap. 3 § första stycket tillämpningslagen framgår bland annat att den som sänder radioprogram till allmänheten ska ombesörja att varje program spelas in. Tillhandahållande av beställ-tv utgör dock inte en sändning till allmänheten.

Av 5 kap. 3 § tillämpningslagen framgår även att skyldigheten att spela in program även gäller sådana radioprogram som avses i 1 kap. 7 § andra stycket tryckfrihetsförordningen. Vidare anges i bestämmelsen att det, beträffande överföringar som omfattas av 1 kap. 9 § yttrandefrihetsgrundlagen och motsvarande överföringar enligt 1 kap. 7 § andra stycket tryckfrihetsförordningen, är tillräckligt att det dokumenteras vilken information som vid varje tidpunkt tillhandahålls. Av bestämmelsen framgår också att en inspelning av program, i fråga om sådant tillhandahållande som avses i 1 kap. 9 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen, ska bevaras i minst sex månader från det att informationen inte längre tillhandahålls.

Myndigheten bedömer att denna något svårtolkade reglering innebär att verksamheter som tillhandahåller beställ-tv i radio- och tv-lagens mening inte omfattas av skyldigheten att spela in och bevara program. Därför kan myndigheten inte heller med stöd av radio- och tv-lagen begära in inspelningar av program som tillhandahållits i beställ-tv.

Även Granskningsnämnden för radio och TV har ifrågasatt om bestämmelserna om bevarande av pliktexemplar i 16 kap. 11 § radio- och tv-lagen och 5 kap. 3 § första stycket tillämpningslagen är tillräckliga för att säkerställa att program som tillhandahålls som beställ-tv bevaras på ett sätt som krävs för att granskningsnämnden ska kunna fullgöra sin granskningskyldighet (granskningsnämndens yttrande den 16 mars 2009 över betänkandet En ny radio- och tv-lag).

Vad detta innebär för granskningsnämndens verksamhet

Granskningsnämnden får endast granska program i efterhand, vilket framgår av 16 kap. 2 § radio- och tv-lagen samt 7 kap. 4 § yttrandefrihetsgrundlagen. Det innebär att nämnden inte får granska program på basis av vad som kanske fortfarande hålls tillgängligt på en webbplats. Efterhandsgranskningen förutsätter således att det finns inspelningar av program som har tillhandahållits. Beställ-tv-leverantörer omfattas dock inte av skyldigheten att spela in program, enligt myndighetens bedömning. Utan en sådan skyldighet kan granskningsnämnden inte genomföra den efterhandsgranskning av program nämnden är ålagd att göra enligt 16 kap. 2 § radio- och tv-lagen. Detta förhållande bör enligt myndighetens bedömning ses över omgående.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Magnus Larsson efter föredragning av juristen Anna Dingertz.

Magnus Larsson

Anna Dingertz

Bilaga

Granskningsnämnden för radio och tv:s yttrande